https://doi.org/10.63356/stes.soc.2026.010 УДК 323.28:334.722(497.6)

POLITIČKI SEKTOR BEZBJEDNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI

Autori: NIKOLA PRELO, Stefan Milić
e-mail: nikola.prelo@gmail.com
Fakultet bezbjednosnih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci

Uvod: Kao posljedica Kopenhaške škole, tj. njenog sektorskog pristupa u studijama bezbjednosti, jedan od sektora upravo je i politički sektor bezbjednosti. U Bosni i Hercegovini politički sektor bezbjednosti predstavlja ključni segment sistema bezbjednosti, čije funkcionisanje u značajnoj mjeri određuju složeni, prije svega ustavni, ali i politički odnosi.

Cilj: Cilj rada jeste analiza organizacije, nadležnosti i izazova političkog sektora bezbjednosti u Bosni i Hercegovini, sa posebnim osvrtom na uticaj međunarodnih aktera u političkom odlučivanju.

Materijal i metode: U radu su primijenjene metoda analize sadržaja, normativno-pravna metoda, uz korišćenje relevantne domaće i inostrane literature, zakonskih propisa i strateških dokumenata.

Rezultati: Rezultati istraživanja ukazuju da je politički sektor bezbjednosti u Bosni i Hercegovini opterećen složenim ustavnim uređenjem, političkim neslaganjima i ograničenom efikasnošću u donošenju bezbjednosnih odluka.

Zaključak: Unapređenje političkog sektora bezbjednosti zahtjeva jačanje institucionalne koordinacije, efikasnije donošenje odluka i razvoj savremene i dugoročne bezbjednosne politike zasnovane na demokratskim principima i vladavini prava.

Ključne riječi: Politički sektor bezbjednosti; Bosna i Hercegovina; Sistem bezbjednosti.

UVOD

Savremeno poimanje bezbjednosti značajno je prošireno u odnosu na tradicionalne pristupe koji su bezbjednost primarno posmatrali kroz vojnu moć države i zaštitu isključivo teritorijalnog integriteta. Razvoj novih bezbjednosnih teorija doveo je do proširivanja koncepta bezbjednosnih studija na političke, ekonomske, socijetalne, ekološke i vojne dimenzije bezbjednosti. Poseban doprinos takvom pristupu dala je Kopenhaška škola bezbjednosnih studija, kroz svoj sektorski pristup (Buzan, Waever & de Wilde, 1998., u Ejdus 2024).

Pojam politika epistemiološki potiče od grrčke riječi ***polis*** koja označava grad-državu kao osnovni oblik političke organizacije u antičkoj Grčkoj, te pridjeva ***politikos*** koji se odnosi na građane I javne poslove od zajedničkog značaja. U svom izvornom značenju politika se odnosi na vještinu I praksu upravljanja zajednicom, odnosno na uređivanje odnosa u javnoj sferi. Razvoj teorijske misli o politici karakterišu različiti koncepti i pristupi u zavisnosti od istorijskog i političkog koncepta. Tako Aristotel u djelu Politika definiše čovjeka kao ***zoon politikon***-društveno političko biće, naglašavajući da je politika najviša forma ljudskog udruživanja čiji je cilj ostvarenje zajedničkog dobra i pravednog života unutar polisa (Aristotel, 1998). Dalje, za Aristotela je politika bila ***kraljevska nauka***,

djelatnost kojom se pokušava poboljšati život i stvaranje dobrog društva. Hejvud ukazuje na dva problema prilikom definisanja politike. Prvi je mnoštvo asocijacija koje riječ politika izaziva prilikom svoj upotrebe, dok je drugi problem određivanje same njene discipline, jer se ona definiše na različite načine poput sprovođenja moći, vršenja vlasti, kolektivno donošenje odluka i slično (Heywood, 2004) Nikolo Makijaveli politiku posmatra kao autonomnu sferu ljudske djelatnosti usmjerenu na osvajanje, očuvanje i uvećanje moći, odvojenu od tradicionalnog morala i religije (Machiavelli, 2003). U 20. vijeku nastaju preciznije sociološke i funkcionalističke definicije politike, Iston politiku posmatra kroz sistemsku analizu i definiše je kao autoritativnu alokaciju vrijednosti za jedno društvo (Easton, 1965).

Kako se navodi u Pojmovniku bezbednosne kulture "politika u svom najširem značenju predstavlja društvenu delatnost kojom ljudi stvaraju, održavaju i menjaju opšta pravila po kojima žive" (Stanarević, & Ejdus, 2009:92).

Pojam bezbjednosti, isto kao i politika ima veoma mnogo svojih definicija, pa se može reći da definicija pojma bezbjednosti ima onoliko koliko ima i autora. Sam pojam bezbjednost potiče od latinske riječi ***securitas***-što u primarnom značenju označava odsustvo straha. U teoriji bezbjednosti i međunarodnih odnosa bezbjednost se posmatra dvojako, kao stanje i kao proces. Ukoliko bezbjednost posmatramo kao proces tu možemo reći da je to djelovanje usmjereno na zaštitu vrijednosti. Ipak ukoliko bezbjednost posmatramo kao stanje onda govorimo o odsustvu prijetnji po te vrijednosti. Arnold Volfers nudi jednu od najcitiranijih definicija bezbjednosti ističući da bezbjednost u objektivnom smislu mjeri odsustvo prijednji vrijednostima, a u subjektivnom smislu odsustvo straha da će te vrijednosti biti ugrožene (Wolfers, 1952).

Nakon završetka Hladnog rata tradicionalni koncept bezbjednosti pokazao se nedovoljnim i prevaziđenim za objašnjenje novih bezbjednosnih izazova, što je dovelo do potrebe za produbljenjem i proširenjem pojma bezbjednosti.

Politički sektor bezbjednosti obuhvata pitanja očuvanja organizacione stabilnosti političkih sistema, funkcionisanje institucija, zaštite ustavnog poretka, političkog identiteta i sposobnosti političkih struktura da donose i sprovode odluke. Kako ističu Buzan i saradnici političke prijetnje obično su usmjerene na legitimitet države; suverenitet; funkcionalni integritet institucija (Buzan,Waever & de Wilde, 1998). Dakle, država i njen legitimitet glavni su referentni objekat političkog sektora bezbjednosti. Za razliku vojnog sektora koji se odnosi dominantno na zaštitu od upotrebe oružane sile, politički sektor bezbjednosti usmjeren je na stabilnost političkih institucija i očuvanje legitimnog političkog poretka. U najopštijem smislu politička bezbjednost podrazumjevala bi sistemsku, organizacionu, funkcionalnu i strukturalnu stabilnost poretka u određenoj političkoj zajednici.

Kada je narušeno blagostanje u političkom sektoru brzbjednosti, najčešće dolazi do političkog nasilja. Političko nasilje predstavlja direktnu ili indirektnu primjenu sile u oblasti politike, odnosno od strane jednog političkog aktera prema drugom (Stanarević, & Ejdus, 2009). Simeunović političko nasilje dijeli u dvije kategorije, i to osnovne i složene oblike. U osnovne oblike političkog nasilja prema Simeunoviću spadaju prijetnja silom, prinuda, pritisci, političko ubistvo, attentat, diverzija, a u složene oblike spadaju nasilni protesti, pobune, neredi, nemiri, teror, terorizam, ustanak i rat (Simeunović, 1989). Takođe, moguća je podjela prijetnji u političkom sektoru bezbjednosti na intencionalne (namjerne i planiranje) i strukturalne (one koje potiču iz određenih procesa). Zemlje u tranziciji, kakva je i Bosna i Hercegovina, zbog svoje nekonsolidovanosti, dezorganizacije i manjka uređenosti političko-pravnog sistema predstavljaju pogodno tlo za kriminalitet. Naime u urušenim zemljama u kojima država ne može da obezbjedi svojim građanima osnovne državne funkcije, ulogu države preuzimaju kriminalne grupe. Upravo u ovakvim državama dolazi do porasta organizovanih kriminalnih grupa, a terorističke organizacije nalaze svoje nove sljedbenike za "terorističku ideologiju", tj. izvršioce budućih terorističkih aktivnosti. Ključni

oblik političke zajednice još uvijek jeste država, međutim u savremenim okolnostima o političkoj bezbjednosti može se govoriti i na nivou globalnog političkog društva ili globalnog političkog poretka. Nivo ugroženosti političkog sektora bezbjednosti zavisi od snage same države. Snaga države može biti unutrašnja i spoljna. Unutrašnja snaga države ogleda se u socijalno-političkoj koheziji političke zajednice, kao i u sposobnosti države da efikasno ispuni svoje obaveze. Može se razlikovati nekoliko nivoa snage države, a to su snažne, slabe, urušene i neuspjele države (Robert, 2004.). Prema podacima istraživačkog centra Brookings Institution, koji je objavio Indeks slabosti države u svijetu u razvoju Bosna i Hercegovina zauzima 113 mjesto. Od unutrašnje snage razlikuje se spoljna snaga države, koja se manifestuje na međunarodnom planu.

U Bosni i Hercegovini politički sektor bezbjednosti ima složenu i specifičnu strukturu. Njegove karakteristike određene su istorijskim okolnostima, posljedicama oružanog sukoba s krajem prošloga vijeka i ustavnim rešenjima uspostavljenim Opštim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini. Dejtonski mirovni sporazum istovremeno je predstavljao mirovni sporazum kojim je zaustavljen oružani sukob i institucionalni okvir na osnovu kog je organizovana Bosna i Hercegovina. Ustav Bosne i Hercegovine nalazi se u Aneksu 4 Dejtonskog mirovnog sporazuma i uspostavio je složen sistem podjele nadležnosti između institucija Bosne i Hercegovine, entiteta i drugih nivoa vlasti (Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini-Aneks 4: Ustav Bosne i Hercegovine, 1995). Ovakva struktura omogućila je zaštitu političkih interesa konstitutivnih naroda , ali istovremeno stvorila i složen sistem političkog odlučivanja. Pored domaćih institucija posebno mjesto ima i Kancelarija visokog predstavnika koja je uspostavljena Aneksom 10 Dejtonskog mirovnog sporazuma, koji predstavlja međunarodnog aktera političkog sektora bezbjednosti Bosne i Hercegovine. Složena ustavna i institucionalna struktura Bosne i Hercegovine omogućava zaštitu različitih političkih interesa, ali istovremeno usložnjava proces političkog odlučivanja i predstavlja značajan izazov za dugoročnu funkcionalnost i stabilnost političkog sistema.

Sprovedena analiza normativnog okvira, strateških dokumenata i političke prakse u Bosni i Hercegovini pokazuje da je politički sektor bezbjednosti u Bosni i Hercegoviniizuzetno složen, specifičan i opterećen dubokim strukturnim i funkcionalnim izazovima. Sve ovo možemo prikazati kroz tri ključne cjeline, a to su: ***složenost ustavno-pravnog uređenja i fragmentacija bezbjednosnog sektora; kontinuirana sekuritizacija i politička blokada odlučivanja; specifična uloga i uticaj međunarodnog faktora.***

Fragmentacija sektora bezbjednosti ogleda se u razbijenoj nadležnosti, jer u Bosni i Hercegovini egzistira oko dvadeset bezbjednosnih agencija, ne postoji jedinstven lanac komandovanja, a nerijetki su i slučajevi preklapanja nadležnosti ili negativnog sukoba nadležnosti.

Kontinuiranu sekuritizaciju i političku blokadu odlučivanja konstantno prate ekstremistička retorika, blokada odlučivanja u institucijama na centralnom nivou, kao i politički uticaj na subjekte bezbjednosti.

Najzad, specifična uloga i uticaj međunarodnog faktora jeste u tome što međunarodna zajednica značajno oblikuje politički sektor bezbjednosti Bosne i Hercegovine. U prvom red utu se misli na Kancelariju visokog predstavnika, a zatim na prisustvo međunarodnih misija u Bosni i Hercegovini poput EUFOR Althea i drugih.

USTAVNI OKVIR POLITIČKOG SEKTORA BEZBJEDNOSTI

Ustavni okvir predstavlja osnovu političkog sektora bezbjednosti, jer određuje organizaciju vlasti, raspodjelu nadležnosti, odnose između institucija i mehanizme zaštite političkog poretka. Ustavne norme definišu način ostvarivanja političke vlasti i uspostavljaju

institucionalne mehanizmeputem kojih se rješavaju politički sporovi.

Kako je već navedeno Ustav Bosne i Hercegovine sadržan je u Aneksu 4 Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i njegovo donošenje bilo je neposredno vezano za proces zaustavljanja oružanog sukoba i uspostavljanje trajnog mira. Ustav Bosne i Hercegovine propisuje da se Bosna i Hercegovina sastoji od dva entiteta, i to Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine (Ustav Bosne i Hercegovine, Član 1., stav 3). Ustavnom raspodjelom nadležnosti na centralni nivo i nivo entiteta uspostavljeno je više nivoa vlasti. Politički sistem Bosne i Hercegovine zasnovan je na raspodjeli vlasti, i to na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine predstavlja zakonodavni organ na nivou Bosne i Hercegovine i sastoji se od dva doma, Predstavničkog doma i Doma naroda. Kako je propisano Ustavom Bosne i Hercegovine u članu 4, Dom naroda se sastoji od 15 delegata od kojih su dvije trećine iz Federacije (pet Hrvata i pet Bošnjaka) i jedna trećina iz Republike Srpske (pet Srba). Delegati se biraju u entitetskim parlamentima. Kada je riječ o kvorumu, on je postignut kada je prisutno devet delegate, ali na način da je prisutno po troje delegata iz sve tri komponente.

Predstavnički dom broji 42 člana, dvije trećine iz Federacije i jedna trećina iz Republike Srpske. Biraju se neposredno na izborima u svojim entitetima, a kada je riječ o kvorumu, većina svih članova izabranih u Predstavničkom domu čini kvorum. Dvodomna struktura parlamenta omogućava političko predstavljanje građana i zaštitu interesa konstitutivnih naroda.

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je kolektivni organ izvršne vlasti i predstavlja kolektivnog šefa države. Sastav Predsjedništva Bosne i Hercegovine broji tri člana, po jednog iz sva tri konstitutivna naroda. Ova institucija ima značajne nadležnosti u oblasti spoljne politike, predstavljanja Bosne i Hercegovine u međunarodnim odnosima i koordinacije određenih aktivnosti institucija.

Savjet ministara Bosne i Hercegovine je izvršni organ na državnom nivou. Njegova osnovna uloga jeste sprovođenje politika i koordinacija rada institucija u oblastima koje pripadaju nadležnostima Bosne i Hercegovine. Savjet ministara Bosne i Hercegovine pandam je vladama u drugim državama. U svom sastavu ima devet ministarstava. Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima posebnu ulogu u zaštiti ustavnog poretka. Njegova nadležnost obuhvata rješavanje sporova između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta, kao i usklađenost zakona i drugih pravnih akata sa Ustavom. Zbog svoje funkcije Ustavni sud važan je institucionalni mehanizam političke i pravne stabilnosti. Ipak, kroz određene svoje odluke Ustavni sud nije opravdao svoju namjenu i nadležnost već upravo uradio suprotno. On je umjesto da ostvaruje svoju osnovnu ulogu, zaštitu ustavnosti i zakonitosti, i zaštitu od neustavnih promjena zakona, legalizovao aktivnosti visokog predstavnika, stvarajući od njega najvišu instituciju u Bosni i Hercegovini, a samim tim mu trasirao put da se visoki predstavnik nametne kao najviši organ u Bosni i Hercegovini (Pilipović, 2025).

Ustav Bosne i Hercegovine najkraći je na svijetu, a nasljednik je Ustava iz 1974., gotovo najvećeg na svijetu. Ne postoji ustav na svijetu koji je donesen jednom zasvagda, jer ustav mora da bude akt i dinamike, a ne samo statike. Promjena mora biti upravo u skladu sa ustavom i uvažavanjem volja sva tri konstitutivna naroda, a Bosna i Hercegovina upravo i samo može opstati voljom svojih naroda, entiteta i međusobnim uvažavanjem (Karan, 2025).

Ustavni okvir Bosne i Hercegovine zasniva se na principima podjele vlasti, kolektivnog predstavljanja i institucionalne zaštite političkih interesa. Međutim, složenost i obimnost sistema može otežati donošenje odluka i usporiti institucije i institucionalne procese. Zato je politička bezbjednost u Bosni i Hercegovini neposredno povezana sa sposobnošću institucija da kroz dijalog i ustavne procedure usaglašavaju različite političke interese.

INSTITUCIJE POLITIČKOG SEKTORA BEZBJEDNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI

Institucije predstavljaju osnovne nosioce političkog sektora bezbjednosti. Njihova uloga nije ograničena samo na donošenje političkih odluka, već obuhvata zaštitu ustavnog poretka, održavanje političke stabilnost, upravljanje društvenim konfliktima i ostvarivanje javnih politika.

Prema Buzanu politička bezbjednost odnosi se na organizacionu stabilnost država, političkih sistema i ideologija koje im daju legitimitet (Buzan, 1991). U tom smislu političke institucije predstavljaju osnovne subjekte zaštite političke bezbjednosti.

U Bosni i Hercegovini politički sektor bezbjednosti posjeduje pregršt institucija, zbog složenosti same državne zajednice koja se naziva Bosna i Hercegovina. Tako u Bosni i Hercegovini postoje političke institucije na državnom-centralnom nivou, tzv. zajedničke institucije, entitetske institucije, institucije Brčko distrikta i institucije međunarodne zajednice.

Institucije na centralnom nivou Bosne i Hercegovine već smo objasnili u prethodnom poglavlju tako da ćemo ih ovdje samo ponovo navesti. Dakle u političke institucije na državnom nivou Bosne i Hercegovine ubrajaju se Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine kao zakonodavni organ vlasti, Savjet ministara Bosne i Hercegovine i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine kao izvršni organi. Kada govorimo o značaju ovih organa za političku bezbjednost važno je istaći da Parlamentarna Skupština Bosne i Hercegovine ima značajnu ulogu u usvajanju zakona koji se odnose na bezbjednost, odbranu, spoljne poslove i druge oblasti iz nadležnosti centralnih institucija Bosne i Hercegovine. Kada je riječ o Predsjedništvu Bosne i Hercegovine njegov značaj za političku bezbjednost proizilazi iz njegovih nadležnosti u oblasti međunarodnih odnosa, predstavljanja države i koordinacije određenih aktivnosti i institucija. Savjet ministara Bosne i Hercegovine ima važnu ulogu u sprovođenju politika i koordinaciji institucija Bosne i Hercegovine. Njegova efikasnost zavisi od političke podrške parlamentarne većine i postignute saglasnosti o ključnim pitanjima, što je u Bosni i Hercegovini rijetkost.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima važnu ulogu u sprečavanju institucionalnih sukoba i zaštiti principa vladavine prava. Njegove odluke imaju značajan uticaj na političke odnose, posebno kada se odnose na podjelu nadležnosti između institucija Bosne i Hercegovine i entitetskih vlasti. Međutim, odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine mogu postati i predmet političkih sporova, posebno kada se različite političke elite i akteri ne slažu sa njihovim tumačenjem.

Takođe kao važan segment političkog institucionalizma u Bosni i Hercegovini javljaju se entitetske institucije. Republika Srpska i Federacija Bosne i Hercegovine imaju sopstvene zakonodavne, izvršne i sudske institucije. Kao političke institucije u Republici Srpskoj ubrajaju se Predsjednil Republike Srpske, Narodna Skupština Republike Srpske i Vlada Republike Srpske, a zakonodavnu vlast čine sudovi (osnovni, okružni, vrhovni i ustavni sud). Predsjednik Republike Srpske ima svoja ovlašćenja koja su propisana Ustavom Republike Srpske u Glavi 5, član 80. Tako u Ustavu stoji da Predsjednik predstavlja Republiku, predlaže Narodnoj skupštini mandatara za sastav Vlade, predlaže Narodnoj skupštini kandidate za predsjednika i sudije Ustavnog suda Republike Srpske, ukazom proglašava zakone, daje pomilovanja, dodjeljuje odlikovanja i slično (Ustav Republike Srpske, glava 5, član 80). Predsjednik se bira na neposrednim izborima od strane glasača iz Republike Srpske. Narodna skupština Republike Srpske predstavlja organ zakonodavne vlasti Republike Srpske. Utav Republike Srpske u Glavi 5 u članu 70. navodi nadležnosti Narodne skupštine Republike Srpske od kojih uzdvajamo da je nadležna da odlučuje o promjeni Ustava, donosi zakone, druge propise i pravne akte, utvrđuje teritorijalnu organizaciju Republike, daje amnestiju, bira delegate za Vijeće naroda Parlamentarne skupštine

Bosne i Hercegovine i mnogi drugi poslovi propisani Ustavom Republike Srpske, kao i Poslovnikom o radu Narodne skupštine Republike Srpske. Narodna skupština Republike Srpske ima 83 poslanika koji se biraju neposredno na izborima. "Zakoni i drugi propisi koje izglasa Narodna skupština, a koji se tiču pitanja vitalnog nacionalnog interesa bilo kojeg od konstitutivnih naroda, stupaju na snagu tek nakon usvajanja u Vijeću naroda" (Simović, 2024:182). Vijeće naroda koje se nalazi u sastavu Narodne skupštine, moglo bi se posmatrati kao rugi dom parlamenta Srpske, iako to formalno nije. Ipak, Vijeće naroda predstavlja zakonodavnu vlast sa Narodnom skupštinom. Vlada Republike Srpske kao organ izvršne vlasti svoja ovlašćenja takođe crpi prvenstveno iz Ustava Republike Srpske. Vlada predlaže zakone, donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona, daje mišljenje o predlozima zakona, usmjerava i usklađuje rad ministarstava, republičkih uprava i upravnih organizacija, vrši nadzor nad radom tih institucija (Ustav Republike Srpske, glava 5, član 90).

Kada je riječ o Federalnim institucijama stvar je znatno složenija, jer uz entitetske organe postoje i kantonalni sa svojom zasebnom upravom. Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine definisana je podjela nadležnosti između Federalne i Kantonalnih vlasti (Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, glava 3).

U Brčko distriktu politički institucionalni nosioci vlasti su Skupština distrikta, Vlada i sudovi (Statut Brčko distrikta, glava 3).

Međunarodna zajednica ima značajnu ulogu u političkom sistemu Bosne i Hercegovine. U prvom redu Kancelarija visokog predstavnika predstavlja najvažniju međunarodnu instituciju uspostavljenu radi nadgledanja sprovođenja civilnih aspekata Dejtonskog mirovnog sporazuma (sajt OHR).

Pored OHR u Bosni i Hercegovini značajnu ulogu imali su OSCE, Evropska Unija i Savjet Evrope. Koliko god da međunarodne organizacije mogu pomoći i doprinijeti stabilnosti i razvoju institucija u Bosni i Hercegovi, važno je težiti jačanju domaćih kapaciteta, institucija i sposobnosti u oblasti upravljanja političkim procesima. Stiče se utisak da dokle god u Bosni i Hercegovini budu prisutni međunarodni politički faktori ona neće imati svoj suverenitet u pravom smislu riječi, već će se smatrati patronatom međunarodne zajednice.

Važno je napomenuti da se kao akteri javnih politika u Bosni i Hercegovini javljaju još i političke partije, ali i interesne grupe.

Lideri političkih partija uz formalne sastanke, znaju se sastati i u neformalnim uslovima na lokacijama širom Bosne i Hercegovine, i na taj načinformiraju koalicije na centralnom nivou vlasti oličene u vladajućoj "petorci", "šestorci" i slično (Ćeranić, 2020). Interesne grupe sa druge strane predstavljaju udruženja građana koji se udružuju iz različitih motiva i ciljeva, a kao najpoznatija udruženja izdvajaju se sindikalne organizacije, udruženja za ravnopravnost polova, organizacije poslodavaca I slično.

POLITIČKO ODLUČIVANJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Ako sagledamo definicije raznih autora o ovoj temi i implementiramo određene karakteristike koje svaka od njih posjeduje mogli bi izvesti svojevrsnu definiciju političkog odlučivanja koja glasi da je političko odlučivanje proces u kojem institucije definišu javne politike, donose odluke i određuju pravce političkog djelovanja i svog budućeg razvoja. Efikasnost političkog odlučivanja utiče na političku stabilnost države, kao i njenu sposobnost da odgovori na sve izazove koji se pred njom pojave.

Kako je politički sistem Bosne i Hercegovine izuzetno složen u većini slučajeva odlučivanje političkih institucija nije efikasno, a ni preventivno.

Predstavnička demokratija predstavlja jedan od osnovnih institucionalnih oblika ostvarivanja političke vlasti u savremenim demokratskim društvima. Njena suština je u tome

da se građani putem izbora odlučuju kome će od ponuđenih političkih predstavnika dati mandat, koji će u njihovo ime učestvovati u procesu donošenja političkih odluka. Kako ističe Simović, pitanje predstavničke demokratije istovremeno je povezano i sa načinom političkog predstavljanja, organizacijom institucija vlasti I izborom odgovarajućeg institucionalnog modela (Simović, 2024). U tom smislu način na koji je politička vlast organizovana neposredno utiče na mogućnost predstavljanja različitih društvenih interesa i na funkcionisanje demokratskog procesa. Navedeni teorijski pristup posebno je značajan za razumijevanje političkog odlučivanja u Bosni i Hercegovini, imajući u vidu složen institucionalni sistem I postojanje različitih nivoa političkog predstavljanja. Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine ne počiva isključivo na klasičnim principima većinskog odlučivanja, već obuhvata i mehanizme zaštite kolektivnih interesa konstitutivnih naroda i entiteta.

Ovakva struktura političkog odlučivanja pokazuje da predstavnička demokratija nije samo pitanje održavanja izbora i formiranja predstavničkih institucija, već je pitanje načina na koji se različiti politički interesi institucionalno artikulišu I usaglašavaju. U tom smislu, stabilnost političkog sistema zavisi od sposobnosti predstavničkih institucija da obezbijede legitimno predstavljanje različitih društvenih interesa i da političke konflikte prevode u institucionalni proces odlučivanja (Simović, 2024.).

Konsocijacijski modeli demokratije nastoje da obezbjede političku stabilnost u društvima sa izraženim etničkim i političkim podjelama, takvi sistemi zasnivaju se na uključivanju različitih političkih zajednica u process odlučivanja i korišćenje institucionalnih mehanizama zaštite kolektivnih interesa (Kasapović, 2004). Bosna i Hercegovina posjeduje elemente konsocijacijskog modela. Političko predstavljanje konstitutivnih naroda, mehanizmi zaštite vitalnih nacionalnih interesa i teritorijalna organizacija predstavljaju pitanja u kojima mora da postoji funkcija sprečavanja političke dominacije. Ipak kako je već naglašeno, veliki broj institucionalnih aktera i složene procedure mogu otežati donošenje odluka i dovesti do institucionalnih zastoja. Nisu rijetki naslovi u domaćim informativnim listovima i portalima o ***"paralizi institucija" Bosne i Hercegovine.*** Tako je na primjer, Dom Naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine početkom ove godine, doveo do određenih poteškoća u samom funkcionisanju Bosne i Hercegovine i njenom pravnom prometu, jer nije zasjedao. Na čekanju da se usvoje bili su razni zakoni, rješenja i odluke (sajt, Bosna info, Potpuna paraliza rada Parlamenta BiH u režiji Čovića i Špirića, https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/467510/posljednje_sto_je_usvojeno_bio_je_budzet_potpuna_paraliza_rada_parlamenta_bih_u_reziji_chovica_i_spirica.html#google_vignette).

Ipak politički akteri imaju jednu značajnu moć, mogu da definišu određene pojave kao bezbjednosne prijetnje. Ovakva pojava u studijama bezbjednosti naziva se teorija sekuritizacije i dio je Kopenhaške škole. Bezbjednost je društveno i politički konstruisan pojam, određena pitanja postaju bezbjednosna pitanja kada politički akteri predstave određenu pojavu kao prijetnju koja zahtjeva posebne mjere (Ejdus, 2024.). Ovakav pristup veoma je važan kako bi se razumio politički diskurs u Bosni i Hercegovini. Politički akteri mogu različito definisati bezbjednosne prijetnje. Pitanje ustavnih nadležnosti, položaj institucija, odnosi institucija ka oi međunarodno prisustvo često se predstavljaju kao pitanja od posebnog političkog i bezbjednosnog značaja. Proces političkog odlučivanja u Bosni i Hercegovini treba posmatrati u kontekstu potrebe za usaglašavanjem različitih političkih interesa. Politička stabilnost ne znači odsustvo političkih i institucionalnih rizika, već postojanje jasno definisanih procedura koje na efikasan način omogućavaju mirno rješavanje sporova.

Koliko je u Bosni i Hercegovini teško određene akte donositi pokazuje i dokument Bezbjednosna politika Bosne i Hercegovine. Svaka država ima ovakav document, negdje je to bezbjednosna politika, negdje se naziva strategija bezbjednosti, strategija nacionalne bezbjednosti i odbrane i sl., ipak najveća karakteristika ovoga dokumenta jeste ta da se on donosi svake godine i da predstavlja osnovi document u oblasti bezbjednosti, odbrane i

zaštite. Međutim, u Bosni i Hercegovini to nije slučaj. Politika bezbjednosti Bosne i Hercegovine donešena je 2006. godine i od tada nikada više nije redefinisana. Bezbjednosna politika koja je na snazi već dvadeset godina ne može da doprinese efikasnom ostvarivanju bezbjednosti građana Bosne i Hercegovine, kao ni zaštiti teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine u vremenu sve češćih sukoba. Politika koja je na snazi ne može da bude pozitivnopravni document iz razloga što su se skoro sve činjenice koje su tada bile relevantne, izmjenile. Došlo je do disolucije određenih država u okruženju, pa čak i do promjene sastava sistema bezbjednosti i u samoj Bosni i Hercegovini. Politika predstavlja jedan od ključnih dokumenata iz kojeg se dalje definišu bezbjednosne strategije poput one za borbu protiv terorizma, kao i one za borbu protiv organizovanog kriminaliteta. Samo kroz uviđanje kreiranja bezbjednosne politike može se zaključiti kakvo je političko odlučivanje is am politički ambijent u Bosni i Hercegovini. Politika svakako ima i jednu svoju zanimljivost, naime u poglavlju principi Politike jedan od principa je i princip otvorenosti za promjene (Bezbjednosna politika, 2006). Postavlja se pitanje šta bi tek bilo da ovaj dokument nije otvoren za dorade i promjene?

Jasno je da političko odlučivanje ima ključnu ulogu u određivanju bezbjednosnih prioriteta, usvajanju strtateških dokumenata i raspodjeli institucionalnih resursa. Upravo zbog svega navedenog efikasnost političkog sektora predstavlja važan uslov za ukupnu funkcionalnost sistema bezbjednosti, ali i svih drugih elemenata države.

MEĐUNARODNA ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kako je već navedeno Kancelarija visokog predstavnika predstavlja posebnu instituciju u političkom sistemu Bosne i Hercegovine koja je uspostavljena Aneksom 10 Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini radi nadgledanja sprovođenja civilnih aspekata mirovnog sporazuma. Tokom razvoja postdejtonske Bosne i Hercegovine ovlašćenja visokog predstavnika proširena su zaključcima Savjeta za implementaciju mira iz 1997. godine, a poznati su još i kao tzv. Bonska ovlašćenja. Upravo ova ovlašćenja dopustila su visokom predstavniku da smijeni sa dužnosti javne zvaničnike koji krše zakonski preduzete obaveze iz Dejtonskog sporazuma, te da nameće zakone kada to smatra neophodnim, a to ne učine zakonodavni organi u Bosni i Hercegovini (sajt, Radio slobodna Evropa, Bonska ovlašćenja, https://www.slobodnaevropa.org/a/804018.html).

Upravo jedna od ovakvih, možda i najznačajnijih odluka visokog predstavnika bila je odluka iz 23.07.2021. godine kojom je donesen Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine. Odluke koje je tadašnji odlazeći visoki predstavnik Valentin Incko nametnuo objavljene su u Službenom listu 27.07.2021., što je značilo da postaju kažnjive od narednog dana. Dopune u Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine odnosile su se na zabranu i kažnjavanje negiranja genocida i veličanje ratnih zločinaca. Incko je tada obrazložio da su građani Bosne i Hercegovine dugo čekali ovakav ili sličan zakon, te da ovo pitanje urede njihovi predstavnci sami, ali kako do toga nije došlo on je uredio ovo pitanje (sajt, Radio slobodna Evropa, Inzko nametnuo zabrane i kažnjavanje negiranja genocida u BiH, https://www.slobodnaevropa.org/a/inzko-bih-negiranje-genocida-/31373462.html). Odluka je izazvala snažne političke reakcije i značajno uticala na odnose između političkih aktera u Bosni i Hercegovini. Različiti politički subjekti različito su ocjenjivali pravni osnov ovakve odluke, njene političke posljedice koje može da proizvede ka oi uticaj na institucionalne odnose. Jedan dio političkih struktura smatrao je kako je donošenje ovakvog zakona neophodna mjera za unapređenje zaštite ljudskih prava, sprečavanje govora mržnje i jačanje društvene odgovornosti prema ratnim zločinima. Drugi politički akteri ocjenjivali su da je odluka predatavljala intervenciju međunarodne zajednice u zakonodavni proces i da je trebalo da bude rezultat političkog dogovora domaćih institucija. Političke posljedice ove

odluke ogledale su se u prekidu ili ograničavanju saradnje određenih političkih predstavnika sa institucijama na centralnom nivou Bosne i Hercegovine. Takvi procesi doveli su do dodatnog usložnjavanja političkih odnosa i otežali funkcionisanje institucija. Ovaj događaj jasno je pokazao da odluke međunarodnih institucija mogu imati značajne posljedice po političku bezbjednost. Iako međunarodna intervencija može biti usmjerena na rješavanje određenih političkih i pravnih problema, njena primjena može takođe i negativno uticati i samo dodatno zakomplikovati situaciju, izazvati različite reakcije i povećati političku polarizaciju.

Iz perspective političke bezbjednosti odluke OHR-a otvorile su nekoliko važnih pitanja. Prvo, postavlja se pitanje odnosa između međunarodnih ovlašćenja i demokratskog legitimiteta domaćih institucija. Drugo, dovodi se u pitanje dugoročna održivost političkog sistema koji se oslanja na intervencije međunarodnih institucija. Treće, postavlja se pitanje sposobnosti domaćih političkih institucija da samostalno postignu dogovor o osjetljivim političkim pitanjima. Visoki predstavnik odluku je i obrazložio, tvrdeći da je odluka donesena iz razloga što su sve inicijative na ovu temu bile blokirane u institucijama Bosne i Hercegovine, a da je pitanje od velike važnosti i da on ima ovlašćenja da u tom pravcu djeluje i donese zakon (sajt, OHR, https://www.ohr.int/odluka-visokog-predstavnika-kojom-se-donosi-zakon-o-dopuni-kaznenog-zakona-bosne-i-hercegovine/).Politička kriza koja je uslijedila nakon ove odluke pokazala je da je sektor političke bezbjednosti u Bosni i Hercegovini veoma ranjiv i da ne zavisi samo od domaćih aktera i institucija. Politički sistem ne zavisi samo od formalnih institucija, već i od njihove sposobnosti da obezbjede politički legitimitet i prihvatljivost odluka. Dugoročna stabilnost Bosne i Hercegovine zahtijeva razvoj političkog dijaloga i sposobnost institucija da osjetljiva pitanja rješavaju kroz demokratske procedure samostalno. Međunarodne institucije mogu imati važnu stabilizacijsku ulogu, ali njihovo djelovanje ne može trajno zamjeniti političku odgovornost domaćih institucija. Konstantno uplitanje međunarodne zajednice u funkcionisanje Bosne i Hercegovine dovodi u pitanje njen suverenitet, kao i mogućnost njene održivosti i samostalnosti. Ukoliko domaće institucije nisu u stanju da samostalno djeluju i rješavaju pitanja iz svoje nadležnosti, već to čine međunarodni organi jasno je i nedvosmisleno da se ne radi o državi, već o međunarodnom protektoratu.

PERSPEKTIVE RAZVOJA POLITIČKOG SEKTORA BEZBJEDNOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI

Perspektive razvoja političkog sektora bezbjednosti Bosne i Hercegovine zavise od sposobnosti samih institucija da unaprijede politički dijalog, povećaju efikasnost odlučivanja i razviju stabilne mehanizme saradnje.

Jedan od možda i najvažnijih pravaca jeste unapređenje institucionalne koordinacije. Složena struktura Bosne i Hercegovine zahtijeva postojanje efikasnijih mehanizama komunikacije između institucija različitih nivoa vlasti. Koordinacija ne podrazumijeva ukidanje ustavnih nadležnosti, već unapređenje saradnje u oblastima od zajedničkog interesa.

Sljedeći važan pravac odnosi se na jačanje političkog dijaloga. Političke razlike predstavljaju sastavni dio demokratskog sistema, međutim politička bezbjednost zahtijeva postojanje institucionalnih mehanizama koji omogućavaju rješavanje sporova bez ugrožavanja funkcionisanja institucija.

Važno je unaprijediti i strateško planiranje. U Bosni i Hercegovini rijetko se za koju odluku može reći da je strateški isplanirana i donesena preventivno, većina odluka institucija Bosne i Hercegovine su donesene ***ad hoc*** metodom ili nakon što se dogodi određeni problem. Prema pristupima OECD-a kvalitetno javno upravljanje zasniva se na koordinaciji politika, institucionalnoj odgovornosti i razvoju kapaciteta za dugoročno planiranje

(OECD, Public governance and public administration reform resources). Primjena ovih principa može doprinijeti efikasnijem upravljanju političkim i bezbjednosnim procesima.

Važno je jačati vladavinu prava i institucionalnu odgovornost. Politička stabilnost ne može se zasnivati samo na političkim sporazumima, već i na dosljednoj primjeni ustavnih, zakonskih i podzakonskih propisa.

Takođe važno je razvijati i demokratsku političku kulturu. Politička bezbjednost zavisi od povjerenja građana u institucije i sposobnosti političkih aktera da političke sukobe rješava isključivo kroz institucionalne procedure.

Dalje, potrebno je jačati domaće institucije, međunarodna zajednica imala je važnu ulogu u očuvanju mir ai razvoju institucija. Međutim, dugoročna stabilnost zahtijeva razvoj domaćih političkih kapaciteta i povećavanje odgovornosti institucija Bosne i Hercegovine za donošenje i sprovođenje odluka.

Sve navedeno predstavljeno je u Evropskim integracijama, tj. Pristup Evropskoj uniji zagtijeva unapređenje institucionalnih kapaciteta, vladavine prava i javne uprave.

Važno je stvoriti institucije koje će biti spremne da odgovore na sve izazove koji se pred njima nađu. Potrebno je da Bosna i Hercegovina uspostavi sistem ustavne zaštite i ustavne bezbjednosti. Ova dva pojma iako se koriste kao sinonimi to nisu i ne smiju se posmatrati tako, već kao dva odvojena pravna, politikološka i bezbjednosna pojma, u zavisnosti iz kog ugla se sagledavaju. Ustavna zaštita vezuje se za Kelzenovu doktrinu hijerarhije pravnih normi gdje je ustav najviši pravni akt, a ustavni sud predtavlja "negativnog zakonodavca" koji eliminiše antiustavne norme (Milić S., 2026.). U ustavnu strukturu Bosne i Hercegovine entiteti su unijeli svoj identitet i subjektivitet, te na tome mora počivati stvarna ustavna zaštita u Bosni i Hercegovini, te ukoliko se ovakvo stanovište negira ustavotvorni kontekst počinje da djeluje transformacijski, a ne u funkciji zaštite poretka (Dmičić, 2020.).

Ustavna bezbjednost je širi pojam od ustavne zaštite, i podrazumijeva institucionalnu izdržljivost i povjerenje da se norme koriste kao instrument dominacije, ona podrazumijeva očuvanje materijalne supstance ustavnog poretka, bez koje je vršenje nadležnosti nemoguće (Milić, 2026.).

Perspektive političke bezbjednosti ne treba posmatrati isključivo kroz pitanje institucionalnih reformi, jer su podjednako važni i razvoj političkog povjerenja, unapređenje dijaloga, kao i sposobnost političkih predstavnika da prepoznaju zajedničke interese.

Ispostavlja se da Bosna I Hercegovina nema političku zrelost za funkcionalan federalizam. Secesionističke i unitarističke politike vode u rat, prevazilaženje problema Simović vidi u stvaranju ***Konfederacije Bosne i Hercegovine*** (Simović, 2024.). Nesporno je da bi moralo doći do promjene Ustava, a Konfederaciju bi činile tri republike. Temelj za ovakvu odluku professor Simović nalazi u "Oven-Stoltembergovom" planu koji je, prisjetimo se predviđao 1993. Godine da Bosna i Hercegovina postane Konfederacija. Konfederaciju Bosnu i Hercegovinu činile bi Republika Srpska, Republika Bosna i Republika Herceg Bosna.

ZAKLJUČAK

Politički sektor bezbjednosti predstavlja važan dio savremenog sistema bezbjednosti. Njegova osnovna funkcija jeste zaštita stabilnosti političkih institucija, ustavnog poretka, kao i procesa političkog odlučivanja.

Politički sektor bezbjednosti Bosne i Hercegovine kako je vidljivo karakteriše složena ustavna struktura, postojanje više nivoa vlasti i značajna uloga međunarodnih institucija. Takav sistem produkt je istorijskih okolnosti i mirovnog sporazuma kojim je okončan oružani sukob. Ustavni okvir omogućava zaštitu političkih interesa konstitutivnih naroda i entiteta. Mehanizmi kolektivnog predstavljanja i institucionalne zaštite predstavljaju važne

elemente održivosti političke ravnoteže. Istovremeno, složenost institucija može otežati proces donošenja odluka i usporiti kreiranje i sprovođenje javnih politika. Institucije Bosne i Hercegovine imaju ključnu ulogu u očuvanju političke stabilnosti, sve prethodno navedene institucije, kako na centralnom, tako i na entitetskom nivou učestvuju u oblikovanju političkog sistema i zaštiti ustavnog poretka.

Političko odlučivanje zasniva se na potrebi postizanja saglasnosti između različitih političkih aktera. Takav model može doprinijeti zaštiti kolektivnih interesa, ali zahtijeva visok nivo političkog dijaloga i institucionalne odgovornosti.

Odluka visokog predstavnika iz 2021. godine kojom je dopunjen Krivični zakon Bosne i Hercegovine pokazala je složenost odnosa između domaćih institucija i međunarodne zajednice. Odluka je izazvala različite reakcije u zavisnosti iz ugla političkih aktera koji je posmatraju i dovela do institucionalne krize. Analiza pokazuje da međunarodne institucije u Bosni i Hercegovini sa svojim intervencionizmom mogu imati stabilizacijsku funkciju, ali mogu i više puta jesu, izazvele političku polarizaciju. Time dovode do usložnjavanja i onako već složenog političkog sistema.

Budući razvoj političkog sektora bezbjednosti u Bosni i Hercegovini ne podrazumijeva odsustvo političkih rizika. Politički rizik svjesno prihvataju političke elite kao sastavni dio političkog djelovanja. Politička bezbjednost podrazumijeva postojanje institucija i procedure koje omogućavaju da se politički sukobi rješavaju institucionalnim sredstvima, demokratskim načelima i ustavnim putem.

Politički procesi u Bosni i Hercegovini više puta doveli su do bezbjednosnih izazova koji su blokirali rad državnih organa. Jasno je i ne dvosmisleno da politički akteri direktno ili indirektno utiču na stanje bezbjednosti svojim odlukama i aktivnostima. Političke elite treba uvijek da imaju na umu da se njihove odluke ne odnose samo na politiku, već i na bezbjednost cjelokupne zajednice. U zavisnosti od toga kakve poteze povlače na političkoj sceni, akteri moraju biti svjersni odgovornosti koju imaju, a koja je proizašla upravo iz naroda koji im je povjerenje ukazao. Ukoliko se društvo osjeti zanemareno, poniženo ili n abilo koji drugi način neispoštovano od strane političkih elita može doći do fenomena političkog buđenja. U najkraćem ovaj fenomen predstavlja momenat u kojem društvo prestaje biti samo posmatrač političkih procesa, već se aktivno uključuju u politiku i postaju kreatori iste. Ovaj fenomen u sebi ima i pozitivnu i negativnu stranu. Pozitivno je to da dolazi do jačanja demokratije, pozivaju se vladajući na odgovornost, štite se ljudska prava, ali postoje i negativne strane političkog buđenja kao što su jačanje društvene polarizacije, podložnost manipulaciji, rizik od političkog radikalizma.

Dugoročna stabilnost Bosne i Hercegovine zahtijeva razvoj političkog sistema u kojem će različiti interesi biti predstavljeni i zaštićeni, ali u kojem će institucije imati dovoljno kapaciteta da donose odluke i ostvaruju zajedničke ciljeve. Važno je da institucije postanu samostalne, bez međunarodnog patronata koji je trenutno prisutan i da odluke donose u skladu sa Ustavom i zakonima Bosne i Hercegovine. Postojanje visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, njegovo uplitanje u zakonodavnu vlast i vršenje antiustavnih radnji pod krinkom **"*Bonskih ovlašćenja*"** samo umanjuje subjektivitet i državni integritet Bosne i Hercegovine koji se tada ogleda u jednom čovjeku, u jednoj funkciji, u visokom predstavniku.

LITERATURA

Aristotel, (1998) Politics (C. Lord, Trans.). University of Chicago Press

Buzan B., Waever O., & De Wilde J., (1998) Security: A new framework for analysis. Lynne Rienner Publisher,

Buzan B., (1991) People, states and fear: An agenda for international security studies in the post-Cold War era (2nd ed.). Harverster Wheatsheaf

Bezbjednosna politika, (2006) Bosne i Hercegovine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine
Ćeranić P., (2020) Bezbjednosna politika-Prilike u Bosni I Hercegovini. Univerzitet u Banjoj Luci, Fakultet bezbjednosnih nauka
Dejtonski mirovni sporazum. Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini-Aneks 4: Ustav Bosne i Hercegovine
Dmičić M., (2020) Podjela nadležnosti između institucija BiH i entiteta (ne)opravdanost prenosa i mogućnost njihovog povrata. Zbornik radova "Pravo, tradicija i promjene", 86-116
Eastn D., (1965) A systems analysis of political life. Jhon Wiley & Sons
Ejdus F., (2024) Međunarodna bezbednost: Teorije, sektor i nivoi. Clio
Hejvud E., (2004) Politika, Clio
Karan S., (2025) Dejtonski čvor, Zbornik saopštenja "Dejtonski mirovni sporazum-30 godina mira i stabilnosti", 23-27
Kasapović M., (2004) Bosna i Hercegovina: Podjeljeno društvo i nestabilna država. Politička kultura
Machiavelly N., (2003) The Prince (G. Bull, Transs.). Penguin Books
Milić S., (2026) Ustavna bezbjednost i ustavna zaštita u uslovima hibridnih prijetnji: Uloga Ustavnog suda i model otporne ustavnosti u Bosni i Hercegovini. Savremeni izazovi i prijetnje bezbjednosti, Fakultet bezbjednosnih nauka Univerziteta u Banjoj Luci
OECD (n.d.) Public governance and public administration reform resources. Organization for Economic Co-operation and Development.
Pilipović M., Odnos Aneksa IV i Aneksa X Dejtonskog mirovnog sporazuma u svjetlu djelovanja Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Zbornik saopštenja "Dejtonski mirovni sporazum-30 godina mira i stabilnosti", 43-55, 2025.
Robert I., Rotberg (ed.), (2004) When States Fail: Causes and Consequences, Princeton University Press
Sajt Bosna info, Potpuna paraliza rada Parlamenta BiH u režiji Čovića i Špirića, https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/467510/posljednje_sto_je_usvojeno_bio_je_budzet_potpuna_paraliza_rada_parlamenta_bih_u_reziji_chovica_i_spirica.html#google_vignette
Sajt OHR, Odluka vikokog predstavnika kojom se donosi Zakon o dopuni Krivičnog zakona Bosne I Hercegovine https://www.ohr.int/odluka-visokog-predstavnika-kojom-se-donosi-zakon-o-dopuni-kaznenog-zakona-bosne-i-hercegovine/
Sajt Radio slobodna Evropa, Bonska ovlašćenja https://www.slobodnaevropa.org/a/804018.html
Sajt Radio slobodna Evropa, Inzko nametnuo zabrane i kažnjavanje negiranja genocida u BiH https://www.slobodnaevropa.org/a/inzko-bih-negiranje-genocida-/31373462.html
Simeunović D., (1989) Političko nasilje, Radnička štampa
Simović V., (2024) Predstavnička demokratija u Republici Srpskoj, Besjeda I Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci
Stanarević S., & Ejdus F., (2009) Pojmovnik bezbednosne kulture, Centar za civilno-vojne odnose
Statut Brčko Distrikta, Sl. glasnik Brčko distrikta BiH, br.2/2010
Ustav Bosne i Hercegovine, Sl. glasnik BiH, br. 25/2009
Ustav Republike Srpske, Sl. glasnik RS, br. 48/2011
Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Sl. novine FBiH, br. 31/2023
Wolfers A., (1952) "National security", as an ambiguous symbol. Political Scienxe Quarterly, 67(4), 481-50

THE POLITICAL SECURITY SECTOR IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Authors: NIKOLA PRELO, Stefan Milić
E-mail: nikola.prelo@gmail.com
Faculty of Security Sciences, University of Banja Luka, Faculty of Political Sciences, University of Banja Luka.

Introduction: As a result of the Copenhagen School's sectoral approach to security studies, the political sector has been identified as one of the key sectors of security. In Bosnia and Herzegovina, the political security sector represents a key component of the security system, whose functioning is largely shaped by complex relations, primarily constitutional but also political in nature.

Objective: The aim of this paper is to analyse the organization, competences, and challenges of the political security sector in Bosnia and Herzegovina, with particular emphasis on the influence of international actors on political decision-making.

Materials and Methods: The paper employs content analysis and the normative-legal method, drawing on relevant domestic and international academic literature, legislation, and strategic documents.

Results: The research findings indicate that the political security sector in Bosnia and Herzegovina is affected by a complex constitutional structure, political disagreements, and limited efficiency in security-related decision-making.

Conclusion: Improving the political security sector requires strengthening institutional coordination, enhancing decision-making efficiency, and developing a modern, long-term security policy based on democratic principles and the rule of law.

Key words: Political security sector; Bosnia and Herzegovina; Security system.